

Prva domobranska akademija v Novem mestu

Pomemben govor pisatelja St. Kocpra, ki je navdušil vse udeležence - »Slovenska mladina je odvrгла vse predsodke in postavila trden jez komunističnemu navalu - Zaradi te mladine bo komunizem propadel

Novo mesto 18. marca.

V nedeljo, dne 12. marca je bila v Prosvetnem domu v Novem mestu prva domobranska akademija. Ker je bilo že med tednom toliko zanimanja zanjo in povpraševanje za nakup vstopnic v predprodaji, je bilo jasno, da ne bodo mogli vsi v sicer precej prostorno dvorano, zaradi česar je prireditveno vodstvo razglasilo, da bodo mogli prenos prireditve poslušati tudi na Florjanovem trgu pred Prosvetnim domom. In res! Dvorana je bila zasedena do zadnjega kotička, prav tako galerija in avla, prav toliko poslušalcev pa je bilo zunaj, kjer so poslušali prenos akademije preko zvočnika.

Sporod akademije je obsegal pevske in orkestralne točke ter govor pisatelja domobranskega poročnika g. Stanka Kocpra. Orkestralne točke sporeda: Pučki: 'Triglav' koračnica, Parma: 'Bela Ljubljana' in Ar. B. Leopoli: 'Biseri' finale, je vodil g. Šproc, pevski zbor, sestavljen iz samih domobrancev, pa je zapel pod vodstvom organista domobranca g. Petka same domobranske koračnice in sicer: Mav: 'Domobranska', 'Mi slovenski smo vojaki', 'Moja domovina' in 'Naj čuje naš'.

Vsem točkam sporeda, ki so se prijetno menjavale, je sledilo dolgotrajno ploskanje. Vihar navdušenja pa je zajel vso dvorano, ko je stopil na oder govornik, poročnik g. Stanko Kocper. Govornik, ki je bil neoprestano prekinjan od vzklikov navdušenih poslušalcev, je med drugim izjavil:

»Slovenska zemlja, slovenski človek, nad obema Bog!<«

»Nikdar v svoji zgodovini še ni bil slovenski narod izpostavljen tolikim preizkušnjam, kot v dneh krave komunistične revolucije. Krvniki slovenskega naroda so si izbrali za izvedbo revolucije trenutke, ko je bil narod brez moči. Imena izdajalcev žida Baeblerja, Kidriča, Kardelja, Kocbeka in Vidmarja, ki so slovenskemu narodu nagnali na vrat morilce Dakije in druge, bodo šla v zgodovino kot spomin na ostudne izvrške negode občestva. (Vzkliki: Dol z njimi!) Toda naš narod je preizkušnjo prestal. Ko je del pokvarjene inteligence morilcem vpil hozana in ko so se pastirji poskrili, je v najusodnejšem trenutku po 8. septembru slovenska mladina po svojem zdravem čutu stopila v borbeno vrsto za svojim generalom Rupnikom. (Živijo general Rupnik!) Odvrгла je vse napačne in škodljive predsodke in tako postavila trden jez protinarodnemu komunističnemu navalu. Zaradi sredstev, s katerimi so komunisti začeli svojo revolucijo in zaradi te mladine bo komunizem propadel. In takrat bo slovenska mladina, ki se ni rekrutirala iz pomehkuženih salonskih levov in namazanih gosposdic, ampak iz zdravih kmečkih fantov, vajenih odgovodni in dela, zgradila sebi in bodočim rodom novi, urejeni dom. Zakaj ta mladina hoče živeti, ker ima pravico do življenja. Tembolj, ker se je v borbo za življenje pognala sama. Slovenska mladina si je postavila načelo: vse za narod! Tu pa ne more biti ozirov in predsodkov. (Tako je!) Takrat, ko so mnogi že računali na levo in na desno, je slovenska mladina že slišala klic generala Rupnika. Takrat, ko so nekateri že plašno stikali glave, je slovenski kmečki fant že stal na okopih in romal svoj križev pot.

Vprašanje se samo in si dajmo iskren odgovor, kaj bi bilo s slovenskim narodom, če se ne bi znašel ob usodni uri general Rupnik, ki je odvrgl vse ozire, prešliš klevete in blatenje in zastavil vse sile, da je omogočil organizacijo nadstrankarskega, vsenarodnega slovenskega domobranstva? Zato je zdravi, nepokvarjeni slovenski mladini bilo takoj jasno, da je njeno mesto samo v slovenskem domobranstvu.

Komunisti so že vsa leta po prvi svetovni vojni pripravljali pogoje za divjanje današnjih dni. V njih službi so bile šole, umetnost, literatura in znanost. Zato so uspeli narediti tudi iz slovenskega človeka zver. General Rupnik in s njim slovenska domobranska mladina pa si je postavila drug temelj svojega dela. Iz zver materialističnega dvajsetega stoletja napravili zopet človeka po božji podobnosti. To je temeljno vodilo, s katerim ho slovenska mladina ustvarila ideologijo novega časa. Z etično poglobljenim, in trpljenju

preizkušenim novim človekom, zakoreninjenim v slovenski zemlji, opajajočim se ob stoletnih izročilih slovenskega naroda bo slovenska mladina zgradila dom, ki nam ga bodo zavidali večji in bogatejši narodi. Naš program je: Slovenska zemlja, slovenski človek, nad obema Bog!

Naše plačilo? — Življenje! Težave so sicer velike. Tudi napake in nevednosti se pri tako velikem delu kažejo. Toda naša volja je fanatična in vedno so bili fanatični idealisti tisti, ki so ustvarjali zgodovino!

Ko je slovenska mladina že v krvi gradila ta svoja načela, so bili mnogi, ki so za njenim hrbotom s svinčnikom v roki računali mere za svoja korita. Ti še sedaj, ko je borba v višku, sede po salonih in

še računajo. Toda zapomnijo si naj, tem koritom bomo nfi izšli dno, se preden jih bodo izdelali v surovem stanju.

Ko je govornik omenil, da je bil pred odhodom v Novo mesto sprejet pri prezidentu generalu Rupniku, ki mu je naročil pozdrave za novomeške fante, je slovit novomeški Marelnohar, ki je zaradi vpitja že čisto izgubil glas, zaoril: »Novomeški pobje so v hosti! Poiskali jih bomo po grmovju in jim dali kramp! Tu smo mi! In govornik mu je odgovoril: »In prav vi ste tisti, ki ste prvi stopili na branik slovenstva. In samo vam pošilja g. prezident svoje pozdrave.« (Dvorana valovi v akklamacijah gen. Rupniku.)

Dvorana se je vsa tresla zaradi silnega vpitja, ko je govornik nato zaključeval: V tej veri in v tem navdušenju naprej!

Vidim, da je naša borba postala silna. Tako je prav. Komunisti bodo doživljali še hušje Kalvarije kot včeraj na Trški gori. (Padlo jih je namreč preko 100, ko so poskušali napad na Trško gori.) Zato se pa tudi zavedajmo, da bo zmaga z božjo pomočjo naša!

Po končanem govoru je sledilo večitno navdušeno ploskanje in vzklikanje: Živelo Slovensko Domobranstvo! Živel general Rupnik! Potem je vsa dvorana stoji zapela »Hej Slovence!«. Ob zaključku prireditve, kakor je Novo mesto še zlepa ni videlo, so se množice zgrnle na Florjanov trg in se ob zvokih slovenskih koračnic vračale na svoje domove s tiho željo, da bi se čim prej uresničile zaključne besede govornikove: »Zmaga bo z božjo pomočjo, naša!«

Naši vzgojitelji za obnovo slovenske vzgojne tradicije

Dr. Vinko Brumen predava učiteljstvu o Slomšku in njegovem vzgojnem sistemu, ki ga je treba danes obnoviti in poglobiti

Ljubljana, 21. marca.

V okviru protikomunističnih predavanj med učiteljstvom je včeraj predaval g. dr. Vinko Brumen o Slomšku in sodobni vzgoji. Njegova tehtna izvajanja na kratko posnemamo.

Mnogo se je pri nas govorilo o pristni slovenski pedagogiki. Če hočemo ustvariti res kaj takega, se moramo vrniti k tradiciji, ki nam jo je začel Slomšek. On je bil tako velik, da moremo tudi še danes dobiti pri njemu koristnih pobud in pravih rešitev temeljnih pedagoških vprašanj. To tembolj, ker je naš čas preseleljivo podoben Slomškovega. Ne to, da bomo morali zdaj spet, kakor v njegovih časih čisto na novo zidati šole, podobnost je globlja; današnja duhovna kriza je podobna krizi njegovih dni. Zaradi Slomškove veličine in podobnosti časa se moramo učiti pri njem, se okleniti njegovih jasnih načel in privlačnih zgledov. Važni nauki, ki jih lahko prevzamemo od Slomška, so: ustvariti moramo našo, pristno domačo šolo; ustvariti enotnost v pedagoškem prizadevanju doma in šole, cerkve in šole ter različnih šol med seboj, v ljudski šoli ne smemo poudarjati le pouka, ampak predvsem vzgojo.

1. Ko govorimo o potrebi res domače šole, ne smemo misliti le na domač, slovenski jezik. Gre za več, kot le za govornico — duha, izročilo, za slovensko miselnost. Odkloniti moramo tujo učnost, hlastanje za tujimi gesli in samimi novosti. Kar pa opazimo pri tujih narodih koristnega, moramo znati presaditi na domača tla, kakor je to uspešno delal Slomšek. Ne smemo se krčevito držati starih form, a jih tudi ne brez potrebe podirati.

2. Za uspešno vzgojo je potrebno sodelovanje doma in šole. Prednost mora imeti pri tem dom, šola naj le dopolnjuje, kar dom gradi, nikdar pa naj tega ne ruši. Prav tako je velikega pomena, da se harmonizira delo Cerkve in šole. Tudi v razmerju teh dveh je šola pomočnica Cerkve. Cerkev ima neodtujljive pravice in dolžnosti do mladine, prvenstveno vlogo pri vzgajanju. Saj pravila vzgoja je le usmerjanje duše k Bogu. Zato je nesmiselno in umetno vprašanje, ali laična ali verska šola. Vsaka šola mora biti verska. Če hočemo doseči srečno ureditev šol, moramo uvesti tudi enotni šolski sistem, ne enotno šolo, ampak sistem, ki bo omogočal vsakomur, da se tako izobrazi in doseže tisto mesto v narodu, ki mu po njegovih zmognostih gre.

3. Tretja nujna zahteva za pravo ureditev šol je, da naj ljudska šola tudi hzgažja, ne samo formalno in materialno izobražuje. To vprašanje je že Slomšek zelo srečno rešil.

Poleg naukov, ki nam jih je dal Slomšek tudi vzpodbudne zglede.

Slomšek je znal ubrati pravo pot tudi pri uvajanju novosti v pouk, pri uvajanju reailj v šolo in pri uporabi materinega jezika. Znal je pravilno uporabljati nove ideje, ne da bi se pri tem gnal po nepotrebnem za novostmi. Pri uvajanju novih stvari v pouk je mnogo razmišljal. Razmišljanje nam je potrebno tudi danes. Ni res, da bi bilo prvo in najvažnejše dejanje, kakor mnogi poudarjajo. Važno je, da je dejanje premišljeno. Zato moramo

pri pedagoškem delu upoštevati tudi pedagoško teorijo in o vsem mnogo razmišljati.

Šola je taka, kakršni so učitelji. Če je odpovedala šola, to ne pomenja, da je v nedem odpovedalo tudi učiteljstvo. Treba bo torej izvesti obnovo med učiteljstvom, če hočemo doseči izboljšanje šol. Za izboljšanje učiteljev pa je treba predvsem jasnih načel, to je vodilnih misli, ki naj vodijo naše spoznanje in delovanje. Brez takih vodilnih misli s samim poukušanjem tudi v vzgoji ne moramo nikamor priti. Potreben je zato študij filozofije, da se bomo z njim lažje izognili mnogim zmotam.

A ne samo študij spoznavanja resnice, marveč tudi njeno uresničevanje, to je odstranjevanje predsodkov in laži ter oblikovanje značaja, je važno za vzgojitelja. Vzgojitelj mora biti trden značaj, to se pravi, svojo voljo mora usmerjati po spoznani resnici. Imeti mora trdno voljo,

neko stalnost doživljanja in ravnanja, uravnovešenost, enotnost vsega dela in hierarhijo načel. Nikdar ne sme ostati polovičar, marveč mora sprejeti vse konsekvence, ki potekajo iz resnice.

Izhod iz današnje krize morajo iskati vsi, zlasti pa so poklicani k temu šolniki. Sami morajo priznati pravo pot, hoditi po njej in voditi tudi druge. Potrebna nam je temeljita reforma pedagoškega Ustvariti moramo novo, boljše učiteljstvo, ki nam bo dalo boljše šole, iz katerih bo izhajal boljši rod in ustvaril lepšo bodočnost slovenskemu narodu. Le tako bomo vredni velikega Slomška.

S tem predavanjem je protikomunistična akcija med učiteljstvom prekoračila ozeke obseg predavanj, ki se tičejo izključno samo komunizma. Poleg kritike razdiralnih komunističnih idej se podajajo v teh predavanjih tudi pozitivne smernice za vzgojno delo. Predavanje dr. Brumna je imelo velik uspeh.

Polhov Gradec stoji strnjen za domobranci

Polhov Gradec, 20. marca.

Vsa naša občina je danes enotna, strnjena in tesno povezana z domobransko posadko, ki nas varuje pred komunisti.

Izkusili smo zadosti, da smo lahko spoznali vsi, kaj nam prinaša komunizem tudi takrat, kadar se nam bliža z lepim obrazom. Imeli smo priliko spoznati, da je ta obraz le krinka, ki naj bi ljudi premamila, da bi naselili volku v ovtjih oblačilih.

Dolga bi bila zgodba našega doživljanja v zadnjih letih strahote. Ne bomo je razpredali na široko, ampak se bomo ustavili le mimogrede ob glavnih dogodkih.

Leto 1941. smo preživeli še v miru. Komaj smo vedeli, da je vojna. Tudi naslednja leta bi lahko preživeli enako mirno, ne le mi, ampak vsi prebivalci v Ljubljanski pokrajini, ko ne bi našega miru zmotili komunisti, ki so imeli svoje načrte z našo usodo.

L. 1942 so se komunisti na skrivaj organizirali in pripravljali revolucijo. Toda svojega dela niso mogli čisto skriti. Zavedni in pošteni Polhograjsčani so že takrat vedeli, kaj se pripravlja. Vedeli so tudi, da iz tega za našo občino ne more priti nič dobrega, kvečjemu to, da se bodo badoljevci neusmiljeno znesli nad nedolžnim prebivalstvom. Komunistov seveda nobena pametna beseda ni mogla odvrtiti od njihovih namenov. Poleti 1942 so zagrešili prvi zločin, ki je izzval takoj hudo reakcijo. Ustreljenih je bilo 15 talcev. Večinoma so bili to znani komunisti, nekateri med njimi pa so bil tudi nedolžni.

V prvi polovici septembra so začeli badoljevci loviti prebivalstvo in ga goniti v internacijo, na Rab. Interniranih je bilo iz občine silno veliko ljudi. Cesarstvo kraljeva vojska jih je lovila neglede na pripadnost. Tako krivično postopanje je komunistom zelo olajšalo njihovo propagando proti badoljev-

cem, katerim so v besedah neprestano napovedovali neizprosno borbo. Iz internacije se še zdaj niso vsi vrnili. Za nekaterimi je sled čisto zginila. Drugi so se sicer že javili, a iz takih krajev, da se še ne morejo vrniti domov.

Julija 1942 smo doživeli tudi komunistični napad. Napadel je »Dolomitski odred«. Pri napadu je bilo ubitih pet ljudi. Kakšnih uspehov komunisti niso imeli.

Okoli božiča so prišli v našo občino mobilizirani. Takrat je bilo prebivalstvo že odločno proti njim. Fantje, ki so se poskrili pred mobilizacijo, so odšli 21. januarja 1943 v Rovte, kjer so ostali do

Velike izgube komunistov pod Gorjanci

Novo mesto 20. marca.

Izmed številnih izgub, ki so jih zadnje čase pretrpeli komunisti pod Gorjanci, je bilo mogoče doslej identificirati naslednje padle komuniste:

Bahor Janez, roj. 8. 11. 1911 v Goleku, posestnik, Dragatuz; Gregorčič Avgust, r. 14. 3. 1913 v Gomili pri Mirni, železn. delavec, Mirna; Nartnik Franc, roj. 21. 4. 1910 v Kozarščah, upok. orožnik, Muljava 11, Stična; Rapus Franc, roj. 14. 8. 1922, Češnjice 2, delavec, Mirna peč; Judnič Janez, roj. 21. 8. 1905, Dobravica, žel. delavec, Grm. Gradec; Dragan Jožef, roj. 11. 12. 1922, Studenec, žel. delavec, Velika Loka; Dragozet Janez, čevljar, Ljubljana, Cesta Viktorja Emanuela 42-III; Rihar Karol, roj. 29. 10. 1911 v Ljubljani, železn. kotlar, Ljubljanska c. 55; Kotar Franc, ključavničar pri drž. žel. v Mariboru; Oven Jožef, roj. 18. 3. 1911, strojnik, Trnje 1, Martinja vas 11, Vel. Loka; Zunjčič Anton, roj. 11. 6. 1924, Vranoviče, Gradec; Smolič Jakob, roj. 27. 6. 1907, Vrh Trebnje, poljedelec, Trebnje; Knafelec Franc, roj. 9. 10. 1924, Birčna vas, posestnikov sin, Šmihel-Stopič; Novak Leopold, roj. 19. 4. 1913, Mirna peč, po-

srede februarja. Takrat so se vrnili v Polhov Gradec. Bilo jih je okoli 50. Imeli so nekaj borb z »Dolomitskim odredom«, ki so jih pa vse dobro prestali. Doma so polovili precej terencev in so s tem pomedili s komunizmom v naši občini.

Prav za prav komunizem pri nas nikdar ni bil močno zasidran. V hribe je šlo razmeroma malo ljudi, kakih 20. 8. septembra smo preživeli brez večjih pretresov. Posadka VS se je umaknila na Vrhniko. K nam so prišli komunisti. Z nami so postopali še precej milo, ker so upali, da nas bočo s tem pridobili. Ta čas niso nikogar ubili, dočim so prej umorili osem ljudi, med njimi enega svojega pristaša.

Kmalu so pa komunisti spet izvedli mobilizacijo — okoli Vseh svetnikov. Signali so skupaj 50 ljudi, od teh pa jih je ostalo v hribeh le 5. Vsi drugi so pobegnili. Šli so k domobrancem v Sent Jošt in v Rovte. Sredi novembra lani pa je prišla k nam spet domobranska posadka.

Danes smo si glede komunizma na jasnem vsi Polhograjsčani. Vsi ga obsobamo. Z zaupanjem gledamo na domobrance in čakamo, da bodo komunizem popolnoma pregnali s slovenske zemlje.

Razčiščeno ozračje v Bonačevi tovarni

Ljubljana 21. marca.

Razmere med delavstvom po ljubljanskih obratih so se že silno izboljšale od časa, ko so bile komunistične mreže še močno razpredene, ko se je med delavci še pobiral denar za Rdečo pomoč in se je skoraj nemoteno širila komunistična propagandna literatura.

Komunisti so imeli svoje trojke prav povsod. Tudi v Bonačevi tovarni je bilo nekaj nevarnih komunistov. Nekateri so kar javno nastopali za komunizem.

Drugi, ki so samo prikimali ali simpatizirali, ker so naselili propagandi, so močno začeli spregledovati in se obratiti proti komunizmu.

Nazori delavcev Bonačeve tovarne se kažejo tudi pri protikomunističnih predavanjih, ki jih imajo delavci vsak teden. Predavanja sprejmajo z odobravanjem in zadovoljstvom. Zlasti zadnje predavanje g. Jeločnika je delavcem ugažalo in so ga nagradili z živahnim ploskanjem.

ŠPORT

Nogomet. V nogometni skupini Jadranske Primorje so se preteklo nedeljo nadaljevale prvenstvene tekme in so bili doseženi tile izidi! Na čelu tablice nahajajoča se Triestina je doživela v tem kolu neuspeh, saj je komaj izvelka nedolženo izid s Ponzio, ki sedi trenutno na repku tabele. Uspešnejša je bila doslej neznanca Ampelea iz Istre z zmago nad moštvom iz Tržiča na njegovem terenu z rezultatom 2:1. Moštvo iz Gorice je tudi to pot potrdilo svojo dobro formo z zmago nad enajstorico iz Vidma s 3:1. V vodstvu sta Triestina in Ampelea z 12 točkami, njima sledita Gorica in Tržič z 11 točkami.

Izraelove mreže nad svetom

23

Seveda ima ta nauk samo namen razkrojiti sedanjo družbo. Kako bi postopali Judje, če bi prišli sami na oblast, pičejo v istem poglavju pod točko 3: »Da odvezamo političnemu zločincu vitez junaka, ki se žrtvuje za druge, ga bomo postavili na isto klop skupaj z navadnimi tatovi, morilci in črugini prostoškiimi zločinci. Javno mnenje bo tedaj enako presojało obe vrsti zločina in bo političnega zločince ravno tako preziralo kot sedaj prezira prostoškega zločince«. Tudi glede upornosti duha, v katero zavajajo judovski agenti oziroma profesorji po navodilih judovskih agentov mladino, in o bodoči pravilni vzgoji, kot si jo zamisljajo Judje, najdemo zanimiva mesta, na primer:

»Površno predavanje o političnih vprašanjih lahko ustvarja iz večjega številna slušateljstva samo fantaste in slabe podložnike. Slabe posledice se vidijo pri nejudih, ki so bili vzgojeni v tej smeri. Mi smo morali primešati pri njih vzgoji to leglo prevratništva in smo dosegli s tem sijajne uspehe. Čim se bomo povzpeli do vlade, bomo črpali iz učnega načrta vse, kar bi moglo kakor koli vplivati razkrajalno; vzgajali bomo mladino v poslušne otro-

ke oblasti, ki spoštujejo vladajoče ter bodo porok in up za mir in red.«

»Vprašanja vsakdanjega življenja, družabnega reda, medsebojnih odnošajev narodov, borba proti zlu egoizma, ki je vzrok tolikim nesrečam in podobna vprašanja o vzgoji bodo prvenstveno sestavljala naš vzgojni načrt. Ta načrt bo za vsak poklic različen, ker se ne more pouk nikakor posplošiti. Ureditve vprašanja pouka je posebne važnosti. Vsak stan mora dobiti primerno svojemu pomenu in poklicnemu delu strogo zaključeno vzgojo in izobrazbo.« (XVI/1—3.)

Sečaj uvajajo nered in razkroj, zmedenost in obspavanje mladine z najrazličnejšo snovjo, da je mladina nikakor ne more prebiti ter zapusti šolo ponavadi nezadostno zrela, gotovo pa uporna proti sedanjim metodam šole, proti šoli sami in s tem pa tudi proti sedanjemu državnemu redu in sedanji državi.

O načrtnem kvarjenju mladine s pomočjo materializma pišejo sionski protokoli (117): »Naj se veselijo (nejudje) ali živijo v upanju na nova razvedrila ali v spominu na preživete vesele dni. Zanje naj igra glavno vlogo to, kar jim bomo mi sugerirali. Za do-

sego tega cilja bomo mi vedno vzbujali s tekom slepo vero v zahteve takega nauka.

Razumniki gojev se bodo bahali s svojim znanjem, ne da bi ga kritično presojali. Pretvarjali bodo v dejstva vse krive nauke, ki so si jih pridobili od naših agentov, ki so pri tej vzgoji zasledovali koristni naših ciljev.

Ne mislite, da so naše trditve nesnovane. Poglejte samo na uspehe, ki smo jih dosegli z našimi teorijami o darvinizmu in marksizmu. Razkrojajoči učinek teh naukov na duha nevernikov nam mora biti povsem jasen. Pri tem spomnimo na pismo, ki ga je pisal judovski rabin Baruch Levy Karlu Marxu. To pismo vsebuje na kratko celokupni načrt in metodo Judov za osvoboditev sveta. »Judovsko ljudstvo bo svoj lasni Mesija. Svojo oblast bo doseglo preko vsega sveta po zlitju ostalih ras, z odpravo mej in monarhij, z ustvaritvijo vso zemljo obsegaajoče republike, ki bo povsod jamčila za judovske državljanske pravice. V tej organizaciji človeštva bodo sinovi Izraela vodeči element. Z zmago proletariata bodo prišle vlade vseh držav brez težkoč v roke Izraela. Zasebno lastnino bodo židovski močniki odpravili in nopravili kot narodno premoženje. Tako se bodo spolnile besede Talmuda, da bodo imeli Judje v rokah vse zaklade sveta.

Iz literature vemo, da je imel Marx mnogo poznanstva, stikov in sestankov z odličnimi in vodilnimi judovskimi

krogi v Nemčiji. Ne bi bilo mogoče drugače.

Bernski proces

Vsebinska tako imenovanih sionskih protokolov je tako preračunana in satansko načrtna, da upravičeno vzbuja med ljudmi splošno začudenje. Zdi se nam primerno, da kar sredi obravnavanja opišemo »bernski proces«, kjer so Judje sodno skušali dokazati potvorb teh protokolov, a so dosegli s svojim prizadevanjem prav nasprotno.

Protokoli so bili že 30 let prestavljeni v razne jezike, ne da bi bili Judje proti njim naperili kako tožbo. Nek zakon bernskega kantona v Švici jim je nudil možnost, spraviti se nad osovražene »protokole«. Imenovani zakon prečvideva kazeno za dela, katerih vsebina bi mogla »zapeljati v zločine, ogroziti pravnost«. Teodor Fritsch je v 13. izdaji v Hammerverlag izdanih protokolih napisal ostro sodbo o Judih: »Judovstvo se ne sme več trpeti, ker njegova navzočnost vse okužuje. Hebrejci so rojeni varalice, špijoni in izdajalci.« Preko teh končnih besedi je hotelo priti judovstvo do same ovzrbe protokolov s pomočjo sodnika, ki bi jim bil naklonjen. Sodniki in švici so izvoljeni od ljudstva. Tako je bil izvoljen marksistični sodni predstojnik Meyer s pomočjo glasov socialnih demokratov za sodnika v Bernu. Vsakdo pozna zmeko med judovstvom, masonstvom in komunizmom. Temu okolišč. 1. 1934 zaupali Judje svojo tožbo proti Fritschevi pripombi, in v toku procesa so znali kot

tožniki zamešati v proces tudi vprašanje glede pristnosti protokolov, čeprav nima to čisto znanstveno vprašanje nikake zveze s procesom. Pred kakim nepristranskim sodiščem ne bi uspelo judovstvo s takimi potezami, zato so si poiskali sodnika poedinca, ki je bil vrh tega še izvoljen od socialne demokratske stranke, ki jo vodijo Judje.

Ta sodni predstojnik Walter Mayer je naročil za Jude kot izvečenca prof. Baumgartena, za obtoženega knjigotroca Silvija Schnellu pa podpolkovnika Fleischhauerja, kot nevtralnega izvečenca nad ostalima dvema pa pisatelja Looslija. Ta nadizvedenec, ki bi moral biti nevtralen, pa je nastopal za judovstvo tako pristransko, da ga je imenoval nek judovski časopis (Jewish Daily Post) dne 13. maja 1935 »projudovskega izvečenca Looslija«. Pri takem sodnem postopku je običajno, da sodelujejo izvečenci tovariškov in objektivno in da skušajo po isti poti najti resnico. Tu se je postopalo črugače: Baumgartenu in Loosliju je dal sodnik dovolj denarnih sredstev in tudi dovolj časa za izdelavo izvedeniškega mnenja. Fleischhauerju pa so se delale ovire za oviro. Loosli je dobil predurjme več tisoč frankov, Fleischhauer za svoje delo ničesar. Obema švicarskima izvečencema je dovolil še enkrat več časa za obdelavo tovarim, dolgo pred Fleischhauerjem, dočim slednjemu niso dali roka za izdelavo. V kratkih 5 tednih naj bi sestavil svoje izvedeniško mnenje.

Premisli in stori, kar ti veleva pamet

Ob večjih nesrečah — elementarnih, prometnih, vojnih — je število ranjencev veliko. Morebiti da so med njimi tudi najbližji, družinski člani, Marsikateremu ranjencu more rešiti življenje le hitra transfuzija krvi. Število stalnih kridalcev pri nas pa zadostuje jedva navadnim potrebam.

Da bi mogli pomagati vsaj svojim najbližjim, so vabljeni ljubljanci, naj si pustijo pregledati kri in ugotoviti krvno skupino.

V ta namen so sposobne osebe obojega spola v starosti 20 do 50 let, na splošno zadovoljivo hranjene in brez nalezljivih bolezni — sifilisa, jetika, malarija.

Skriti dobitnik mestnih revežev

Marsikatera karitativna organizacija je pred kratkim umrla ljubljanskega veletrgovca g. Karla Preloga s spoštovanjem cenila za svojega tihga, zato pa tem večjega dobitnika. Prav rad in mnogo je dajal, toda vedno na skrivaj, da res ni vedela denarica, kaj dela levica. Zato je pa ta srčno dobi, pokojnik tudi ob vsakem še tako velikem darilu prepovedal kakršno koli večjemu krogu dostopno zabavo. Skrajno skromni, zares plemeniti mož se je samo smehljaj, že mu je kdo očital preveliko varčnost. Še samo izkazovanje dobrote mu je bilo najslabše zadoščenje.

Po njegovi smrti odprta oporoka pa ni mogla prikriti zlatega arca Karla Preloga. Dolga vrsta volil potrjuje dobrodelno plemenitost moža, ki ga je široka javnost — razen nekaj močelah izjem — poznala edino kot podjetnega, do skrjanosti marljivega in poštenega trgovca.

Med drugim je g. Karel Prelog volil

Kdor želi biti pregledan, naj se javi v splošni bolnišnici na kirurškem oddelku, v sredo, dne 22. t. m. od 10 do 12 in od 16 do 18 ali v četrtek, dne 23. t. m. od 16 do 18.

Po določitvi krvne skupine in zadevnem pregledu dobi vsakdo potrdilo, da v slučaju potrebe brez preiskav takoj lahko da kri.

Pregled je brezplačen, brezobzven in le v korist družinam samim.

Kdor koli pa je pripravljen biti stalno na razpolago kot kridalec — proti honorarju in dodatni živilski nakaznici — naj se javi istotam; ti pregledi so vsak ponedeljek od 10 do 12.

Kolebar

Za današnji dan

Kolebar

Sreda, 22. marca: Lea, vdova; Katar. Gornovska, vdova; Katar. Svedska, vdova. Četrtek, 23. marca: Jofef Oriol, spoznavalec; Pelagija, mučenica; Oton, škof; Nikon, mučenec.

Dramsko gledališče

»Maturas. Red A. Ob 15.

Operno gledališče

»Gorenjski slavček. Red Sreda. Ob 18.

Kino Matica

»Zadeva dr. Crippens, ob 15, 17 in 19.

Kino Union

»Ne govori mi o ljubezni, ob 16 in 19.15.

Kino Sloga

»Noč brez slovesa, ob 15, 17 in 19.

Lekarniška služba

Nočno dežurno službo imajo lekarnarji: dr. Kmet, Bleiweisova cesta 43; mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4, in mr. Ustarič, Selenburgova ulica 7.

Ali ste že podpisali protikomunistično spomenico?

Dramsko gledališče

Sreda, 22. marca, ob 15: »Maturas. Red A. Četrtek, 23. marca, ob 18: »Lepa Vida«. Premiera. Red I.

Spominska proslava 25. letnice smrti Ivana Cankarja. Drama bo uprizorila pisateljica »Lepa Vida«. V letošnji uprizoritvi bodo igrali: Lepa Vida — Saričeva, njena mati — Kraljica, Poljanec — Jan. Mrva — Debevec, Dioniz — Bitenc, Damjan — M. Skrbinšek, Dolinar — Gregorin, Milena — Umkar Boltarjeva, zdravnik — Cesar, študent — Starič, Režiser C. Debevec, scena A. Gerlovičeva, kostumi Dagmar Katerjave (prvič).

Operno gledališče

Sreda, 22. marca, ob 18: »Gorenjski slavček. Red Sreda.

Četrtek, 23. marca, ob 18: »Melodije srca. Izven. Cene od 40 lir navzdol.

Foerster »Gorenjski slavček«, opera. — Osebe: Majda — Zamejlo-Kovičeva, Minka — Vidaličeva, Franjo — Lipušček, Chansonette — Janko, Ninon — Kržetova, Francuzinja — Bankartova in Sanečnova, Stručelj — Betetto, Rajdelj — Banovec, Lovro — Dolničar, krčmar — Gregorin, sel — Planecki. Dirigent S. Hubad, režiser E. Frelih, scenograf inž. Franc, koreograf P. Golovin.

Opozorjamo na četrtkovo zasedbo glavne moške partije v operi »Melodije srca«. V partiji tenorista Marijana Barilica bo nastopil prvič Boštjan Aleksander, ki je znan občinstvu kot pevce rediotenorja v letih predstavi. Ostala zasedba bo običajna.

Frančiškanski oder

Sobota, 25. marca, in nedelja, 26. marca: »Snežuljčica«, pravljica v 7 slikah. Proslava materinskega dne.

Vsakanja Ljubljana po kronstovih zapiskih

Pomlad v znamenju dežja in snega

V ponedeljek 20. t. m. je bil astronomski pričetek pomladi ob 18.49, kakor nam to navajajo razni kolebarji in praktike. Začela se je torej pomlad! V ponedeljek popoldne se je vreme mahoma preobrnilo. Zavela je močna burja takole okoli 16. Nato je začelo še deževati. Burja je bila precej silna in mrzla. Mnogi revmatiki in stari vremenarji so napovedovali enog tudi v ravnini, zapadel pa je nov sneg po okoliških hribovih in gorah, kar je bilo opažati v terek, ko se je zjasnilo. V terek zjutraj je postalo nekoliko hladnejše vreme kot prejšnje dni, ko se nam je veena nasproti smehljala. Dela po gredah in njivah postajajo živahnija. Na periferiji mesta, pa tudi po vrtovih v središču je vse oživel.

Razne nesreče in poškodbe

V livarni na Trati pri Ljubljani zaposleni železolar 41 letni Jože Kropar se je v ponedeljek popoldne močno opeknil po životu in nogah z razstopljenim železom. Prepeljan je bil v splošno bolnišnico na dermatološki oddelku. — V Nunski ulici je padel in se hudo poškodoval po glavi strojevodja in ključavničar dr. Železnik, v Postojnski ulici št. 15 stanujoči 57 letni France Klemenec. — V Zalogu, občina Šmarje-Sap rojeni 21 letni Lado Nebes je bil obstrelen v nogo. Nesrečo je zakrivil sam.

Gneča pred Mahrovo hišo

Velika je bila v terek okoli 8 gneča pred nekdanjo Mahrovo hišo. Tam so se

zbrali ljudje iz vseh delov mesta, da bi dobili nakaznice za drva. Ljudje so pošteno pritiskali. Večje število čakalcev je prešlo številke, s katerimi jim je bilo omogočeno, da so prišli do nakazila in do drv. Neki strasten nakupovalec pretiskanih znamk je bil silno potegjen. Radoveden kot vsak ljubljčan je vprašal hudomušnega: »Kaj je? Zakaj ljudje čakajo?« Bil je kratek odgovor: »Na veliko serijo znamk! In ta nakupovalec se je nato hotel tudi vrniti v vrsto, pa so mu drugi pojasnili, da gre tu za drva, ne pa za znamke.

Ukradel je 40 kg masti

Oženjeni čevljarški pomočnik Polde L. je lani jeseni odnesel gostilničarju Milenuk Loziču v Gosposki ulici št. 4 kar 40 kg lepe masti v vrednosti 1200 lir. Kot čevljar se je spoznal tudi na smolo. Znal je vrednotiti pivovarsko smolo. To mu je prinesel neki hlapec France iz pivovarne Union. Ta hlapec si je v pivovarni prilaščil do 30 kg te fine smole v vrednosti 2160 lir. Smola je zelo redka. Oba sta bila na okrožnem sodišču v dvorani št. 79 obtožena navadne tatvine in obsojena. Polde L. zaradi prestopka tatvine in nakupa ukradenega blaga na pet mesecev strogega zaporja in na 100 lir denarne kazni. France B. ki je bil zaplenjen v pivovarni Union, pa zaradi tatvine smole na 3 mesece strogega zaporja. Dve ženski, ki sta bili tudi zapleteni v to afero, sta bili deležni amnestije od oktobra 1942.

Profesorska in učiteljska predavanja

Prihodnje predavanje za profesorje ljubljanskih in njim sorodnih šol se bo vršilo v beli dvorani Uniona v naslednjem redu:

1. skupina: Škofijska klasična gimnazija, Državna klasična, 1. moška (tudi ge. profesorice), 2. moška in 4. moška realna gimnazija (tudi ge. profesorice) v terek, dne 28. marca t. l.
2. skupina: 3. moška realna (tudi ge. profesorice), 1. ženska, 2. ženska realna gimnazija, Uršulinska realna gimnazija. Državno in uršulinsko učiteljske, Krekova gospodinjica in vse meščanske šole v četrtek, dne 30. marca t. l.
3. skupina: Vse strokovne šole v ponedeljek, dne 3. aprila t. l.
4. skupina: ge. profesorice zgoraj imenovanih šol, razen onih, ki se udeležujejo predavanj v 1. in 2. skupini v terek, dne 4. aprila t. l.

Za učitelje velja dosedanj spored predavanja. Gg. ravnatelj arednih in upravitelje ljudskih šol prosimo naj blagovoljno pošlji po vabila na propagandni odsek v primeru, da jim poidejo.

Iz poštne službe

Pri pošti Kočevje se uvede s 25. marcem t. l. blagajniška služba.

Veš, Jože

vsil so doslej več ali manj opisovali slovenske vode le povrh. Ti pa si povedal, kaj v vodi živi in kako živi. Pa si dobro povedal. Tvoja Krka živi, resnično živi. Ribe in rake si nam odkril. To je le ena odlika tvojega romana, pa jih je še čez mero. Tako je rekel naš mojster gorske proze — Janez Jalen — mlademu, od Boga bogato obdarjenemu pisatelju Jožetu Dularju. Njegov roman »Krka umiraj se eden izmed dobitkov knjižne tombole »Zimske pomoči«.

Oddajniška skupina »Jadransko primorje«

RADIO LJUBLJANA

Dnevni spored za 22. marec:

- 7 Poročila v nemščini — 7.10 Jutranji poudarj: vmes: 7.30 Poročila v slovenščini — 9 Poročila v nemščini — 9.10 Korčulica, napoved sporeda v nemščini in slovenščini, nato korčulica — 12 Opoldanski koncert — 12.30 Poročila v nemščini in slovenščini — 12.45 Koncert malega orkestra vodi Stojan Stenovič — 14 Poročila v nemščini — 14.10 Vskakemu nekaj — 17 Poročila v nemščini in slovenščini — 17.15 Otroško uro vodi Slavica Vencaj — 17.45 Slovenske pesmi poje terec Dobrček — 19 Glasba za odmor — 19.20 Poročila v slovenščini, napoved sporeda — 19.45 Glasbena medigra — 20 Poročila v nemščini — 20.10 Silke iz Wagnerjevih nibelunskih oper — 21 Zaažbljimo se v sanje — 20 Poročila v nemščini — 22.10 Nasvidenje zvečer.

Škofijska dobrodela pisarna, Miklošičeva cesta 7-L, kupuje rabljeno, dobro ohranjeno ševlje. Ponudbe sprejema vsak delavnik od 9-12.

Duhovne vaje za akademske izobraženke bodo pri uršulinkah od 2.-5. aprila. Začetek na evnetno nedeljo ob 9.30, sklep na Veliko sredo zjutraj. Vsak dan bosta dva govora, zjutraj ob 7 in ob 17. Posebej se opozarjamo in vabimo gospodične, ki so absolvirale univerzo v zadnjih letih.

POOBlašČeni CIV. GEOMETER ZADNIK LJUBAN je odprl svojo pisarno za vsa geodetsko-geometerska dela v Tavčarjevi ulici 3/II

Skrivaj je prodal vola

Za prodajo in nakup volov v kaki občini so veljavni posebni predpisi. Teh predpisov ni upošteval samski ključavničar France R. iz Ligojne pri Horjulu. Skrivaj je letos januarja kupil od nekoga kmeta v Zaklanju 720 kg težkega vola in ga tudi skrivaj odgnal na Vrhniko, ne da bi o odgonu obvestil pristojni občinski urad v Horjulu. Na Vrhniki je vola prodal mesarskemu pomočniku Francetu H. za 18.700 lir. Prodaj je vola po 24 lir kg žive teže. Ker sta oba kršila predpise protidraginskih naredb in predpise o zakolu živine, ju je državni tožilec obtožil in sta bila nato pred sodnikom poizveden na okrožnem sodišču v dvorani št. 79 obsojena, prvi France R. na 1600 lir, drugi France H. na 3000 lir denarne kazni. Državni tožilec je proti sodbi prijavil priziv.

Dnevne novice

V počastitev materinskega dne priredili otroci stolne kongregacije dne 25. in 26. marca ob 17 v frančiškanski dvorani »Snežuljčica«, pravljico v 7 slikah. Sodelujejo sestro Pinkove in mališki otroška vrtača pod vodstvom gđ. Slavice Vencaj. — Priredno vabljeni — Vstopnice v prodajni v trgovini Štiglijo, dne 25. in 26. marca pa od 10-12 in od 15-17 pri blagajni frančiškanske dvorane.

Dekleta in žene begunke iz Dolenske in Notranjske bomo imele duhovno obnovo v Slemškovem domu, Poljanska 6, po sledočem sporedu: v sredo, 22. četrtek, 23. v petek, 24. marca, ob 16.45 ev. rožni veneč, ob 17 govor (dr. Hanžič), ob 17.45 Hitanje in blagoslov, v soboto, 25. marca, ob 8 ev. maša s skupnim sv. obhajilom. Pridite vse in povabite še svoje znanke!

»USODA«

KINO KODELJEVO

Duhovne vaje za dekleta. Nočoj se bodo pričele v stolnici duhovne vaje za dekleta iz vseh ljubljanskih župnij. Spored duhovnih vaj je naslednji: danes, v sredo, 22. marca, ob 19.30 bo začetek s govorom in litanijami. Ob istem času bosta govora tudi v četrtek, 23. marca, in na praznik Marijinega Oznanjenja, 25. marca. V petek govor odpade, pač pa naj se dekleta udeležijo poštne pridige prevz. g. škofa. Sklep vaj bo v nedeljo ob 5.45 kratek nagovor, nato sv. maša in skupno sv. obhajilo.

Crna maša za pok. Antonijo Robič bo v četrtek, 23. marca, ob 6 v cerkvi Marijinega Oznanjenja pri oltarju Marije Pomagaj.

Nova številka »Kuljice« razpravlja o »Velikonočni dolžnosti« (spisal dr. Klifit). Dobi se v Mladinski založbi (Stari trg 30) in v drugih knjigarnah.

Ali ste že kupili MEJASE? Če še ne, potem storite to čimprej. Čimprej morate prebrati to lepo in v slikah bogato knjigo, ki na učinkovit način opisuje življenje Indijancev in njihovo ogroženo borbo za svobodo in prstost. Knjigo naj prebere slehernik, saj bo zvedel iz nje marsikaj novega, česar dozdaj o prvotnih prebivalcih Novega sveta še ni vedel. — Posegajte po »Mejasi«, saj so gotovo najboljša slovenska knjiga, ki opisuje Indijance pri njihovem vsakdanjem življenju! Naročite se na edino slovensko poljudno znanstveno knjižno zbirko Svet! Za nizko naročnino dobivate pestre in poučne knjige! — Še danes se naročite na »SVET«!

Učite se strojeplaj! Praktično znanje, potrebno vsakomur sedaj in v bodoče. — Novi eno, dvo in trimesečni strojeplajni tečaj pričenja dne 22. marca. — Moderna strojeplajnica, desetprstna metoda. — Učnina zmerna. — Ponek popoldne, popoldne ali zvečer po želji obiskovalcev. Vpisovanje dnevno. Informacije, prospekti: Trgovsko učilišče »Christofor učni zavod, Domobrauska 15.

Dve velikonočni pesmi za mešani zbor, slozil Silvester Mihelič, sta pravkar izšli v Mladinski založbi, Ljubljana, Stari trg 30.

Drevi ob 18 bo v mali filharmonični dvorani IV. javna produkcija gojenecev šole Glasbene Matice, na kateri bodo nastopili izključno le gojenec klavirskega oddelka prof. Silve Hrašovec. Spored je lep, poučen, pa tudi važen zato obisk najtopleje pripravljamo. Spored se dobi v knjigarni Glasbene Matice, začetek ob 18.

Barjani — semenski krompir! Odbor Sadjarski in vrtnarske podružnice na Barju obvešča svoje člane, da smo prejeli zarotilo, da prejmejo semenski krompir, zato pozivamo vse člane izven bloka, da se danes, 22. marca, prijavijo za nakup krompirja. Naročila sprejema g. upravitelj šole Grčar Tit. Člani, ki pa stanujejo znotraj bloka, pa naj se prijavijo danes od 17 dalje pri blagajniku Virantu Ludviku, Izanska cesta 116. Opozorjamo pa vse one člane, ki so naročili krompir še pri mestnem poglavarstvu, naj se ne prijavijo, ker ga ne morejo dobiti dvakrat. Ker bodo prosili kontrolirani po oblastvu, vas opozarjamo, da bo vsak, kdor bo dvakrat prijavljen, kaznovan. Kdor se ne bo javil danes, mu njegove prijave ne bomo mogli upoštevati. Prosimo tudi vse one, ki še niso poravnali članarino, naj to ob tej ugodni priliki uredijo.

Olšajski fantje, eno najlepših del svetovne literature, roman štirih bratov, pravih fantov od fare, to graso delo slavnega norveškega pisatelja Olafa Duuna dobiti v vseh knjigarnah 48 lir.

KULTURNI OBZORNİK

»Gorenjski slavček« v Operi (Misli ob ponovitvi)

Foersterjevo najbolj posrečeno operno delo »Gorenjski slavček«, ki je od vseh slovenskih opernih tvorbo doseglo pri poslušalcih največjo priljubljenost, se od časa do časa pojavja na ljubljanskem očaju. Prav bi bilo, da presledki med posameznimi uprizoritvi ne bi bili preveliki, saj občinstvo domače opere, posebno še tiste, ki so vedrega značaja, tem bolj vzljubi, čim bolj jih v podrobnosti pozna, in ne, čim bolj pozabi, kakšne so. Če bi skušali preiskati, koliko arij in lažjih pevčev ali celo bolnih šlagerjev pozna občinstvo iz tujih oper in operet, da ne govorimo iz filmskih šlagerjev, in koliko jedrnatih spevov na primer iz »Gorenjskega slavčeka« bi bil rezultat preiskave najbrž porazen. Seveda pa morajo biti izvedbe, posebno če so pogoste, prvostne; delo morajo pokazati v kar se da dovršeni izvedbi, včasih tudi s kakimi majhnimi novimi domisleki, ki vnesajo v uprizoritev svežost in mikavnost; in pa uprizorjene

morajo biti s toliko mero spoštovanja in ljubezni, kot so je deležne uprizoritve tujih del.

Letošnja predstava »Gorenjskega slavčeka« sloni na izvorni Foersterjevi zasnovi z majhnimi Jerajevimi retušami. Težo dejanja nosi oder; orkester peveč smiselno podpira, včasih dejanje rahlo ilustrira, redkeje prevzame vodilno vlogo. Zasedba opere je bila naslednja: vloga vdove Majde je pela V. Zamejčeva; svojo vlogo je razveseljivo dobro rešila, le škoda, da je že prej nismo srečali na opernem odru. Njen glas je svež, poln, probojen; pa tudi igralsko je svojo materinsko vlogo lepo podala. Minko je pela Vidaličeva. Posebno pri ponovitvi se je približala tipu pristnega, zdravega, življenja polnega gorenjskega dekleta; vendar je možno to vlogo pevsko in igralško še izpopolniti in jo dvigniti na višjo stopnjo: od Vidaličeve, ki je ustvarila že toliko lepih odskih likov, to tudi za gotovo pričakujemo. Kot nosilec glavne moške vloge je nastopil Lipušček. Njegov Franjo, kot študent na pol gospodski, na pol kmečki človek, je bil prav simpatična pojava. Večja sproščenost v

igrin manjša navezanost na dirigenta bi dala vlogi še večjo verjetnost. Včasih kake navidezne nepomembnosti pripomorejo k učinkovitosti igri; tako bi bilo med drugim bolje, če bi se obrnil ob navdušenem slavošpevu Triglavu proti sivemu očaku, ne proti občinstvu. Prav posrečen Chanonette je bil Janko; omenim njegovo neprisljenost in lahkotnost, ki jo kaže v svojih številnih vlogah in je posebno tu na mestu. Njegovo soprogino Ninon je prepričljivo zaigrala E. Kržetova. Graciozno je odpevala znano arijo v II. dejanju. V tropsevu Chanonette—Minka—Majda moti, ča Ninon nima prave zaposlitve. Še bolj opazno je to v naslednjem tropsevu Franjo—Minka—Majda, kjer sta Chanonette in Ninon nekam odvisna na odru; ko je tragičen zaplet dejanj na višku, brezbržno ogledujeta Triglav, vaško znamenje, duhata rože, motrita krošnjo vaše lipe. Naj bi ju rešila ta čas neopazno umeknila z odra! Med številnim spremstvom obeh sta imenovano nastopili J. Bankartova in A. Sanečnova. Za zdaj najbolj dovršen igralski par sta nudila Betetto in Banovec. Posebno Betetto je v vlogi Stručlja neprekosljiv. Posrečen je bil Dolničar kot študent Lovro. Tudi Gregorin kot krčmar je dobro zadet, le z ro-

kami, ki so najstestnejši del njegove obrti, ne ve kaj početi. Sla je predstavljaj Z. Pianekič.

Režiral je E. Frelih. Tudi prizore, ki so za znovni nekoliko slabše, je dobro rešil. V druge prizore je pa vnesel plastično, včasih še kar monumentalno učinkovitost. Tudi mnogi drobni domisleki, ki jih poslušalec komaj opazi, so pripomogli k učinkovitosti predstave. Zboljšati bo pa treba nekatere že prej omenjene nedostatke, in kolikor zadevajo režiserjevo delo. Slikovito sceno je oskrbel E. Franz. Samo Minkina hčica: ali se ne bi bolj podala v obmorsko kot v gorenjsko okolje? Pleše je naštudiral P. Golovin in je to stran v glavnem dobro rešil. Le ob zaključnih plesih (»fantje in dekleta raje po svojem starem narodnem običaju«) se zdi, da je v njih še vedno preveč nožne akrobatike in premalo stilizacije kakih narodnih plesov. — Dirigiral je Samo Hubad. Posebno ob ponovitvi je vnesel v izvedbo lepo mero sveže utripajoče življenjske sile, brez katere je tudi največja umetnina mrtva. Vendar pričakujemo od Hubada še bolj intenzivnega muziciranja. — Vsa izvedba je še na najboljši poti k popolnosti, ki jo zahteva pieteta do avtorja, do domačega dela in do mnogih

dovršeni in odličnih izveč v preteklosti, ki so poslušalcem še v svežem spominu. M. T.

Prva glasbena matineja Sloge

V nedeljo dopoldne se je vršil v glasbeni dvorani Sloge umetniško dovršen in obeneren poučen nastop. Violinist Albert Dermelj je ob spremljavi Marijana Lipovca izvajal štiri sonate, za začetek iz predklasične dobe, in sicer po eno Vivaldijevo, Veracinijevo, Tartinijevo in Rustovo. Uvodno besedo je govoril ravnatelj g. H. Svetli, ki je uvedel poslušalce v razumevanje sonate na splošno in predklasično posebej. Oba izvajalec sta nudila poslušalcem (priredivatelji bi zaslužila še veliko večji obisk) obilo čistega umetniškega užitka. Skladno sta se živlela v slog, ki je pravilacoval nekako v prvi polovici XVIII. stoletja, do koder so skladbe segale. Pa tudi majhne slogovne premike, kot jih je opazil na primer med Vivaldijem in Rustom, sta izrazito nakazala. Ob nadaljevanju zasnovanega sporeda želimo od strani poslušalcev, posebno od doraščajočih glasbenikov, nekoliko večje udeležbe, od strani prirediteljev pa tudi nekoliko več reklame za te zanimive priredbe. M. T.

Ne krvavi prvi naš slovenski narod

Ferdinand se je dobro zavedal nevarnosti, kajti bati se je bilo, da se bodo nezadovoljneži zvezali s Turki. 4. februarja 1538 je v Pragi izdal pismo, v katerem je proglasil Kacijanarja za veleizdajalca in javnega sovražnika. Pozval je vse oblasti na Ogrskem in Hrvaškem, da ga čimprej spravijo s pota. Ohljubil je desetisoč goldinarjev tistemu, ki bi mu Kacijanarja živega izročil, a polovico te vsote onemu, ki bi mu izročil njegovo truplo. Vendar je bila kraljeva tirailica brez uspeha. Ban je dne 27. februarja Ferdinandu poročal tole: »Vsa gospoda kraljevine Hrvaške se je zavezala in zarotila s Kacijanarjem, da v nobenem primeru drug drugega ne zapustijo. Vendar se Kacijanar v obmejnem Susedgradu ni več počutil varnega. Od bratov Ivana in Nikole Zrinjskih je dobil trdnjavo Kostaukovo, ki je bila kot branik pred Turki velikega pomena za vso Hrvaško. Kacijanar je ohljubil, da jo bo vrnil takoj, ko zadobi milost pri svojem kralju. Sedaj se je pa začel Kacijanar pogajati s Turki. Vendar se je v nekem

pismu poveljniku španskih najemniških čet, ki jih je bil poslal Ferdinand na Hrvaško, izgovarjal, češ da ima stike s Turki, da bi jih preslepil in obvaroval pred njimi ozemlje okrog Kostaukove. (Tukaj je spet govor o tujih najemniških četah, ki so pologoma povsem nadomestile nekdanjo fevdalno vojsko. Nekdo evropski vladar ni mogel vojakov plačevati v denarju, kajti ta je bil silno redek. Svojem vazalom, ki so se zavezali služiti v vojski kot težko oboroženi konjeniki, je razdelil knez posestva, ki so jim omogočala, da so se primerno oborožili in vzdrževali, kadar so šli na vojsko. Često pa se je zgodilo, da so postali vazali oholi in se svojemu fevdalnemu gospodu upirali, namesto da bi bili vedno pripravljene zanj se boriti. Polagoma je bilo denarja vedno več. Vlada si je skušal utrditi svoj položaj nasproti državnim in fevdalnim stanovom. Z regali in posesti kralje je dobil tudi potrebna sredstva, neodvisna od davščin, ki so mu jih dovoljevali stanovci. Prva so

imela najemniške čete trgovska mesta, kjer je bilo denarja dovolj. Za Maksimilijan I. je najel nad 30.000 »deželnih hlapcev«. Nekateri čete je oborožili z dolgimi sulicami, druge z dvoročnimi meči, tretje s puškami. Tudi topništvo se začelo igrati vedno važnejšo vlogo. Kot najemniki so služili doživljajev željnih sinovi iz preobljudenih ali nerodovitnih predelov Evrope, zlasti Švicarji. V času 80 letne vojske je zelo zaslovela nemška pehota, ki je poslej sestavljala močan del vojske vseh evropskih vladarjev. Dokler je vladar držal pogodbo in v redu plačeval najemnike, se je mogel nanje povsem zanesti. Imeli so namreč zelo razvit čut za držanje dane besede in vojaško čast. Če se jim je v kakih armadih nudila možnost za veliko slavo, so se bili pripravljene včasih tudi dalj časa bojevati brez plače. Vendar se niso čutili nič več vezane do kneza, ki jih je najel, če je nehala redno dohajati njihova plača. V začetku v teh najemniških četah ni vladala taka disciplina kot v nekdanji fevdalni vojski, kajti tam so poveljevali velikaši, ki so imeli do svojih vazalov in podložnikov tudi sicer oblast. V četah »soldatov« pa so poveljevali navadni najemniki, ki so se po svoji drznosti v bojih izkazali. Včasih so bili to ljudje kočijive preteklosti in vojaki do njih niso mogli imeti posebnega spoštovanja. Zato so često mogli doseči disciplino le z energičnim nastopom. Bili pa so ti najeti vojaki

brezdomovinci. Zakaj se njihov knez bori, jim ni bilo mar. Ko je potekla najemniška pogodba, bi prešli tudi k njegovemu nasprotniku, če bi jim ponudil boljše službene pogoje in če bi upali v njegovi službi več doživeti in si priboriti več slave. Gorje deželci, kjer je ostala kaka četa teh vojakov, ki jih ni nihče najel, ali pa če niso dobivali plače pravčasno. Znali so si vzeti plačo sami v najbližji okolici. In taki pojavi so bili pogosti, kajti dohodki knezov tedaj niso

Turški jezdec

bili tako redni kot davki v modernih državah. Na najbolj prikupen način so počimbo o tedanjem ustroju vojska v Sienkiewiczovih romanih, n. primer »Z ognjem in mečem.«
Kneza Zrinjska je pogajanje Kacijanarja s Turki silno razburilo. Zato sta začela premišljevali, kako bi se iznebila nemilega gosta. 9. julija 1539 sta se šla posvetovati v Ivanici k vrhovnemu poveljniku Nikoli Jurisiju, da bi ju pri Ferdinandu opravičil, ker sta bila v tako dobrih odnosih s Kacijanarjem. Dosegla sta celo, da jima je Ferdinand obljubil gradove Susedgrad, Zelin, Kostanjico in pa Petrovljan. Trije drugi gradovi pa naj bi jima pripadli po smrti dosedanjih posestnikov. Vse to jima je Ferdinand podetil zaradi zasluge njune rodbine in »iz nekih, dobro premišljenih razlogov«. Dosedanega razmerja Zrinjskih do Kacijanarja je bilo konec. Dala sta ga 27. oktobra v Kostanjici ubiti. Nasilna Kacijanarjeva smrt je povzročila pri njegovih prijateljih veliko ogorčenje. Hrvaški plemiči so očitali Zrinjskim, da so izdajalski ubijalci. Zrinjska pa sta se opravičevala, češ da nista spravila s pota Kacijanarja zaradi obljubljenih posestev, ampak da bi obvarovala Hrvaško pred novimi turškimi osvajanji. Ferdinand se je seveda potegnil za čast Zrinjskih in ostro zagrozil vsem tistim, ki bi njima ali njunim potomcem očitali to dejanje kot nekaj nečastnega. (Datje.)

Kaj je novega pri naših sosedih?

Z Gorenjskega

Koncert v Kamniku je priredila zabavna godba organizacije »Vesleje krepke iz Kranja. Koncert je imel naslov »Naše najljubše melodije« in je imel velik uspeh.

Smrtna kosa v Mojstrani. Grob za grobom se odpira, list za listom odpada, piše ob začetku poročila gorenjski tehnik, nato pa nadaljuje: Prvi po Novem letu je legel v grob splošno znani gorski vodnik Gregor Lah, star 67 let — Kmalu za njim se je preselil v večnost Boštjan Milovnik, posestnik v Mojstrani, star 74 let. V nedeljo smo spremlili v večnem počitku 70 letnega Gregorja Klančnika, dolgoletnega župana občine Dovje-Mojstrana. Ni se še zagnil grob za njim, že je zapel mrtvaški zvon materi dovškega cerkovenika 75 letni Ceciliji Pezdriku, posestnici v Mojstrani. V petek, 25. februarja 1944 pa je odšla po boljše plačilo k Stvarniku 77 letna Jera Kunčič, hišna posestnica v Mojstrani.

slav Štrukelj iz okolice Slovenske Bistrice, Frane Veninšek, Henrik Copak iz okolice Ptuja, Jožef Kmol, poročnik Friderik Schmidt, Jožef Weingerl iz Maribora, Friderik in Filip Urgl iz Vuhreda.

V bojih proti komunistom so padli: Primož Jamnik, Konrad Koseker iz Slov. Gradca, Ivan Majhenič iz Svete Trojice, Maks Turnšek, Avgust Dalpeč, Jurij Schreier iz Brežic.

Novi grobovi: Marija Woeh, roj. Robnik iz Maribora, Alojzija Masten iz Laškega, Martin Dobič, Gregor Pavlin, Jožef Nudl, Ernest Kaiser, Alojzij Weitzer, Marija Marol, vsi iz Maribora, Nikolaj Vičar iz Poljskave, Martin Zamuda iz Studencev, Marija Magdič iz Pragerskega, Simon Jurč, Marija Freiser, Anton Brezovnik, vsi iz Slov. Bistrice.

zapiranju svojih poslovnih lokalov strogo držati sedaj veljavnih tozadevnih predpisov. V nasprotnem primeru bo proti vsem takim trgovcem, ki bi samovoljno in iz čisto spekulativnih razlogov zaprli svoje trgovine, nastopila policijska oblast.

Izšla je nova knjiga Slovenčeve knjižnice

BRUNO FRANK: Baron Trenk

Napeta zgodba mladega poročnika barona, ki ga ljubi kraljeva sestra Amalija. — Skrita ljubezen, baronovo trpljenje v globoki podzemeljski ječi, obisk uboge princeze, baronov beg v tujino, njegovo novo življenje in čudovito ter pretresljivo poslednje svidenje z os epelo in že grdo Amalijo, ki ji je od vse lepote ostalo samo še srce, ki je ljubilo do konca.

Knjige ne boste odložili prej, dokler je ne boste prebrali do konca. Dobite jo v vseh knjigarnah in trafikah.

GOJZERCE št. 43 prodaja, Zibertova 25-I.

STARO HISO hlev ali slično poslopje ali samo zemljišče za ureditev delavnice kupim ali vzajem v najem proti plačilu 10 do 20 letne najemnine. Ponudbe v upravo »Slovenec« pod »Znotraj bleska« 2383.

MISI, PODGANE in širke zanesljivo pokončate s trupom, ki ga dobite v drogeriji KANC, Židovska ulica št. 1.

KNJIGE v raznih jezikih, znanstvene, medicinske in tehnične novejšega časa, časopise in tudi cele knjižnice kupuje stalno knjigarna Kleinmayer & Bamberg, Miklošičeva 16.

SREBRN PRIBOR za šest oseb, damске čevlje, nožene, št. 36 in 38, in marmorno ploščo prodam. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 2389.

»SINGER« šivalni stroj, pogreznjiv z okroglim čolnikom, s 3 predali, prodam. Pred skofijo št. 19, Adamič.

KLAVIR »Konzertflügel« že v precej dobrem stanju prodam. Bitenc, Gosposka ul. 10, mizarstvo.

USEL JE PES čuvaj, črno-rjav, na imenu Rolf - z verigo vred. Kdor bi kaj vedel o njem, prosim, naj javi. Zajček Jolica, Strmi pot št. 4.

Za vedno naš je zapustila naše ljubljene, nenadomestljiva

MATI

Zemeljski ostanki drage pokojnice bodo počivali na Zaluh v kapelici sv. Frančiška, od koder jo spremimo k večnemu počitku v četrtek dne 23. marca 1944 ob 2 popoldne na pokopališče k Sv. Križu, kjer jo položimo v rodbinsko grobnico.

Ljubljana 21. marca 1944.

Užaloščeni
Klopčarjevi
in ostalo sorodstvo.

S Spodnje Stajerskega

Hrabri Spodnještajerci. Z železnim križcem druge stopnje so bili na bojiščih odkriti vojak Jože Kardina s Pobrežja v Mariboru, deseter Rudolf Kranjc in Ernest Odar, oba iz Celja, dalje grenadir Vincenc Krupa in deseter Stefan Rosman pa z vojnimi zasluženimi križcem 2. stopnje z meči.

Z Hrvaške

Zahteva po ureditvi prodaje zelenjave na zagrebškem trgu. Glasilo hrvatskih gospodarskih krogov »Gospodarstvo« je objavilo v zadnjem času več člankov proti spekulaciji z zelenjavo na zagrebškem trgu. »Gospodarstvo« med drugim ugotavlja, da so zagrebški ter okolški vrtnarji in kmetje ponovno pričeli zviševati cene zelenjavi in to brez opravičenega razloga. Zelenjave tudi več ne dovažajo na trg, ker jo rajši prodajajo za drag denar na črni borzi. Zato zahteva pisec člankov v omenjenem hrvatskem gospodarskem glasilu, da mora tudi tu nastopiti oblast ter napraviti red.

Zastopstvo hrvatskih delavskih organizacij v Nemčiji. Od 14. do 18. marca je bilo v Salzbrunnu v Šleziji zborovanje nemškega delavsko-znanstvenega instituta. Zborovanja se je udeležilo tudi zastopstvo hrvatskih delavskih organizacij in ustanov. Hrvatsko delavsko deputacijo je vodil dr. Aleksander Seitz.

Zbiranje starega papirja v Zagrebu. Decembra meseca so pričeli v Zagrebu zbirati stari papir. Nabiralna akcija je popolnoma uspela ter so do začetka marca meseca nabrali že 40 vagonov starega papirja.

Sladkorna industrija na Hrvaškem. Zaradi zvišanja proizvodnje sladkorja na Hrvaškem namenava hrvatska vlada zgraditi še dve novi tovarni, od katerih bo ena prišla z obratom še to jesen. Glede preskrbe s sladkorjem je sedanja NDH navezana samo na proizvodnjo sladkorja osješke sladkorne tovarne, katera pa ne razpolaga niti z modernimi strojnimi napravami.

Trgovine morajo biti odprte. Policijsko ravnanje v Zagrebu je obvestilo Združenje zagrebških trgovcev, da je precej trgovcev v Zagrebu v zadnjem času brez opravičenega razloga zaprlo svoje trgovine. Policijsko ravnanje poziva trgovsko strokovno organizacijo, naj opozori vse svoje člane, da se morajo pri odpiranju in

Za Ljubljansko pokrajino

je Borzi dela nujno potrebno

30 šoferjev

Kolikor ni izučeni na razpolago, se bodo novinci izsolali v posebnem šoferskem tečaju ter nato zaposlili v Ljubljanski pokrajini. Samo brezposelni reflektanti naj se takoj prijavijo Borzi dela!

Sinfonični koncert v Ptuju. V četrtek 23. marca bo prirejen v Ptuju drugi sinfonični koncert. Nastopil bo mariborski operni orkester pod vodstvom dirigenta Diella. Na sporedu bodo dela znanih nemških kompozitov, kakor Wagnerja, Schuberta itd.

Nova Cerkev, okraj Celje, sporoča: V boju proti tolarjem so žrtvovali svoje življenje: 22 letni pomočnik Stefan Koprivnik, 48 letni orožniški stražmojster Matija Pesjak. — 13. februarja je bilo pod vodstvom krajevnega skupinskega vodje P. g. arb. Sauerja veliko delavsko zborovanje, združeno s poučno filmsko predstavo.

Vojniki pri Celju. Preteklo nedeljo je bilo pri nas veliko delavsko in šolsko zborovanje, združeno iz izočitivno članskih izkaznic šolski mladini letnikov 1925. in 1926. Zbrani šolski mladini je govoril šolski vodja Szokolay.

Spodnještajerski vojniki na bojiščih: Na vzvodnem bojišču so padli: Rajmund Schiffer iz Celja, Herman Zierer iz Maribora, Jožef Zupaneč iz Maribora, Stani-

MALI OGLAS

VRTNARJA za popoldanske ure - sprejemem. Domobranska cesta 7.

SLUKJINO za vsa hišna dela takoj sprejemem. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 2392.

SPALNICO orehovo imitacijo - prodam ugodno. Ivan Bitenc, Gosposka ulica št. 10, mizarstvo.

TRGOVEC iz Dev. Mar. v Polju naj se oglasi za stajec na Bleiweisovi cesti.

MOSKO SRAJCO, katero je pobrala znana gospa 15. t. m. na progi v Šiški in pri Keršiču izstopila, prosim, da jo takoj vrne v upravo »Slovenec«.

NAJDENA JE BILA siva damška torbica. Dobi se jo: Damski salon Bajzelj, Gajeva ul. 3-11.

RISALNO MIZO dobro ohranjeno, kupimo. - Ponudbe na: »ZIMA«, Milan Jager, Sv. Petra cesta 17.

KUPUJEMO raznovrstne antikvarne knjige in revije. Knjižarna Janec Dolžan, Ljubljana, Stritarjeva ulica 4.

MARMORNA KREDA Bela marmorna kreda, kalijev karbonat 0, 60, 000, 0000 - Plastikal. Sintexpompe Karbolnec, katran. Olje za jerna stalno na za logi PETRONAFTA, Ljubljana Ciril Metelkova 35 a, prej Tyrleva.

Srebrnino kovance in druge predmete ter dragocenosti vsake vrste kupimo. Takojtnja gotovina RUDOLF ZORE Ljubljana Gledališka ulica št. 12

MOTORNO KOLO Sachs-Miele z brezhibnim stanjem takoj prodam. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 2390.

ZAMAŠKE stare neuporabne in vsakovrstne plitvice stare odprte kupimo za vsaki kolikor. Lomna cesta 2 dvorišče pisarna

TEL. KINO »UNION« 22-21
Mlada slikarica doživlja pri svojem poskusu, da bi se uveljavila v pestrem monokovskem umetniškem življenju, mnoga bridka razočaranja
»Ne govori mi o ljubezni«
V glavni vlogi: Heldemarie Hatherer, Mathias Wieman itd.
Predstave ob delavnikih ob 16 in 19.15
Kupljene vstopnice za nedeljsko predstavo ob 15, ki je zaradi alarma odpadla, prežigosamo za predstave med tednom do vključno četrtek!

TEL. KINO »MATICA« 22-41
Napeta kriminalna drama, ki je bila pred 15 leti senzacija svetovne javnosti
»Zadeva dr. Crippen«
Odlični igralci: Rudolf Fernau, Getrude Meyen, Rene Deltgen.
Predstave ob delavnikih: 15. 17 in 19

TEL. KINO »SLOGA« 22-30
Nov UFA-jin film bogate in globoke vsebine po noveli W. Kimmicha - z najmarkantnejšimi filmskimi umetniki
»Noč brez slovesa«
Tragična zgodba o nesodopnem srečanju, usodni ljubezni in zamorenem zakonu. Anna Dammann, Karl Ludvik Diehl, Hans Söhnker
Predstave ob delavnikih 15. 17 in 19
V nedeljo še matineja ob 16.30.

Zahvala

Vsem, ki ste z mano sočustvovali in nas tolažili ob bridki izgubi našega ljubega očeta, gospoda

Geyer Rudolfa

ključavničarskega mojstra in posestnika

se tem potom najiskrenejše zahvaljujemo. Posebno zahvalo smo dolžni vsem darovalcem krasnega cvetja in vencev, posebno Združenju ključavničarskih mojstrov, pevcem z srce segajoče žalostinke ter vsem, ki so nepozabnega pokojnika spremili na njegovi poslednji poti.

Sv. maša zadušnica se bo brala v četrtek dne 23. t. m. ob 8 zjutraj v župni cerkvi Marijinega Oznanjenja.

Ljubljana, Jesenice, Graz dne 21. marca 1944.

Zalujoči ostali.

NOV Svet se odpira

Ljuba mati!

Tvoje poslednje pismo mi je vzbudilo sumnje: Ali ni očeta več zraven, kadar pišeš? Kaj meni, da sem povsem izgubljen? Potolaži ga vendar s tem, da njegov sin še ne poveša glave. Sinoči je bil spodaj ob morju ples v nekem skednju z množico razposajenih fantov in deklet. Pa pride njih svečenik — pastor — in vse utihne. Menili so, da je prišel, da bi jih shladil, vendar se je tudi poveseil z njimi. Toda zdaj so začeli zijati še tisti, ki so prej to pozabili. Tu je itak dovolj mrkih ljudi in slišim, da že razmišljajo, kako bi se pritožili glede mene pri proštu in škofu. Tu sem imel nekaj verskozagodovinskih predavanj, zakaj dozdveva se mi, da bi bilo prav, če bi ljudem razložil te stvari, in z igrico v mladinski zvezi sem imel zares srečo, in zdaj si že večina ljudi želi še več iger.

A ko učim razne druge stvari, pa te stvari same še bolj poučujejo mene. Moj predstojnik mi je bil dejal, ko sem bil pri njem preden sem šel na faro: »Pojdite med ljudi in učite jih krščanstva.

ROMAN NAPISAL JOHAN BOJČIČ

Do sodnega dne se tega ne boste izučili, če boste le študirali in razmišljali. Napravili ste si nauk A to je le zvečena kovina in zvonkajenje kraljučkov. Pojdite k preprostemu človeku in se učite od njega. Vi ne verujete v hudobo — ondi jo boste našli. In našli boste Kristusa v njihovem življenju. Ali ste že kdaj sedeli na krmi ponesrečene ribiške barkle, ko sta bila morje in nebo ena sama pena in en sam sikajoči dim in so ribiči Jezusa s svojim zaupanjem kar pričeli, da je prišel k njim in jih rešil? Jaz sem bil že priča temu. Ali ste bili pri kakem morilcu tisto noč, preden je bil usmrčen? Jaz sem bil. Ali ste na sveti večer že bili v kaki borni koči, kjer ni bilo drugega ko lakota, cunje, umazanija, beda, in kjer se je navzile temu spremljen strop v zvezdnato nebo in tla v sveto deželo, ker so peli božične pesmi o Detetu v jaslih in o pastirih na polju? Jaz sem bil. Tak je bil moj dom. Ali poznate naše ljudstvo? Vi ste mi pripovedovali o radosti, prelepi domačiji. A pri nas so snežni meteli, ki ubijajo, in so megle, ki vas povedejo v brezna in vas pahnejo vanje. In so noči,

tako svetle, da ljudje zmrzijo, in hribi, ki so od njih take sence, da ljudje zbolijo od groze. Kako noč se utrga plaz gruča in pomete kmetije, drugič ga božji prst očmagne, da zgriji tik hiš mimo. Tu se pridružuje vera. A še zmeraj je nevera vmes, še zmeraj se bori Kristus proti hudobijam v človeških dušah. Pojdite in mu pomagajte! Če boste v cerkvi brali pričevanja naših svetnikov, tedaj se to dogaja, da ostane zveza z njimi živa. Kaj bi bili brez njih? Poročate mi v pismu, da boste izbrali tiste nabožne pesmi, ki so vam všeč. Pravite, da boste iskali snovi za govore izven evangelija, ker ljudstvo noče več v cerkev. Toda pomislite, da ne sveti olje, ampak plamen. Prav je, da ste prišli k meni in se vam zahvalim za to. Veliko imate znanja, mnogo gorečnosti, kulture, dobre volje. Prav A eno vam manjka: ponižnost — Sklonite se, pa boste večji. V cerkev morate priti kot služabnik, ne pa kot gospod.

Kot otroku z dežele mi bo nemara laže ko drugim vstopiti v kočjo in se sprijazniti z mladimi in starimi. Sivo nebo nad neprijaznim, sivim morjem, sive skale, sive hiše: vse to povzroča sive duše in sivo vero. Ljudje čutijo, ko da so duše na krmi brzedečega čolna, ki kličejo na pomoč.

Čudno je človeku, ko stopi iz tiste vere, ki sem si jo prikožil v dijaški sobi, ven v stvarno resničnost. Včeraj sem bil na pokopališču in sem vrget tri lopatice

prsti na pet ribičev, ki so bili utonili v nedavni nevihti. Njih svojci so stali okoli groba, mladi fantiči so si sneli čepice, na mlaša od vdov je imela komaj dvajset let. Nisem še utrjen in glas se mi je tresel, ko sem spregovoril: »Prah si in v prah se boš spremenil in iz prahu boš spet vstal.« Samo s temi besedami sem jih mogel tolažiti.

Toda, ljuba moja mati, največje pa mi je obhajilo. V to malo, po raznih vremenih prizadeto cerkev prihajajo zgarani moški in od dela pretegnjene ženske, vsi so sključeni in krivenčasti od nadlog, in vem, kako veliko je bilo njih očičevanje, preden so se upali priti k oltarju. In tako lepo mi je, ko smem namesto Njega izgovarjati tiste zvišene besede! Veličastnejša trenutka pač ne more noben smrtnik doživeti.

Mati, ali veš, na kaj še tolikokrat mislim? Da te še zmeraj nisem dober našel. Izgubljena otroška leta so povzročila razdaljo, ki je kar ni moči premostiti. A če bi nekoč... ne, saj si kar ne morem misliti. Ne vem, ali bi bil tožer, da bi prenesel takino srečanje.

Ljubi oče, več si mi pomagal, kot si misliš. In nisem pozabil najinih pogovorov, kadar sem bil pri vama na obisku. Toda odlične korake sem moral sam storiti. Ali sva si pa sploh kaj navskriž? Upam, da soglašas z menoj, da smo spričo večnega vsi otroci in da potrebujemo besed in oblik, da moremo kaj doumeti.

Ljubi oče, kako so bile vajine sanje o novem svetu in svetišču v njem vendarle lepe! Vendar upam, da ta svet in to svetišče ne bosta nikoli dokončana. Zakaj, če bi nekoč prišla streha nanj in zvonik na vrh, tedaj bi to pomenilo, da je bila človeškemu duhu tu postavljena meja njegovega kopnenja, kar bi pomenilo svet in svetišče brez Boga.

Imeja potrpljenje z menoj, vsega je polno, kar moram še sam s seboj predelati. V tolažbo mi pa je, da morem svoje uho pritisniti na velike orgle, ki pojejo o vsem, kar je živega, in tu dobim tudi tiste, ki so mi blizu.

Čez čas je Merle pogledala Pera, ki je strmel v tla. Čudovito je, kako more kaka ura na glas tikatači, če je v hiši vse tiho.

»Vprašas, kaj porečem na to?« je slednjič dejal ne da bi dvignil pogled.

Merle se je nasmehnila. »Sem kaj vprašala?«

»Saj vem — z njim držiš. Vidva sta imela zmeraj nekaj skupnega.« Nato je vstal, dal roko togo na hrbet in je s težkimi koraki odšel ven.

A na poti do skednja je obstal in se zagledal v streho, in mahoma se je vrnil. »Se enkrat mi ga moraš prebrati,« je rekel...

Kasneje je slišala, kako je hodil okoli in si pobravel pesem. Torej! Oddahnila se je in zima je postala za oba tako dolga...